

Si no voteu pot resultar premiada l'obra que menys us plau

El Premi "MIRADOR" MIRADOR INDISCRET

Als Amics del Teatre Català

Hem arribat a l'últim dia de la nostra campanya electoral. Els amics del teatre català tenen ara la paraula per a proclamar l'obra de l'any que creuen mereixedora de portar la senyera de les nostres preferències literàries. No hem volgut que el nostre propòsit d'honorar un autor de teatre català pogués ésser un acte d'amistat o de simpatia personal, sinó l'expressió d'un pensament col·lectiu, espontàniament manifestat pel mateix públic dels teatres, que és el qui pot donar el to de l'ambient de cultura dins del qual s'han de moure els creadors de la nostra escena.

De les impressions recollides resulta que en els teatres i en les tertúlies literàries la prova que representa el *Premi Mirador* ha portat molt enrenou i ha despertat un viu interès. Els diaris catalans en totalitat i la majoria dels altres l'han comentada amb simpatia i entusiasme, esperant amb gran curiositat el resultat. En les votacions de dissabte i diumenge vinents veurem si aquestes impressions responen a un veritable estat d'opinió del públic o són senzillament una il·lusió.

El teatre català té molts amics. No hi ha cap estrena, per poc important que sigui, que no s'acabi amb un cuplet a la major honra i glòria del nostre teatre, com una de les més altes aspiracions populars. Ara s'ofereix una bona ocasió de retre un tribut de simpatia a l'autor que hagi tingut l'encert d'interpretar més a gust de tots aquest sentiment del poble. Els entusiastes dels dies clamorosos diran si volen aprofitar-la.

Vulguem o no, el vot del públic que escollirà l'obra premiada serà pels de dintre i els de fora un exponent de la nostra educació literària. L'obra escollida tindrà un valor representatiu per a

la nostra reputació cultural. Fins que un altre vot i un altre premi d'honor aixinquin un nou valor literari, el premiat ara serà pels qui vulguin conèixer la nostra terra un motiu de respecte o d'escàndol, segons quina sigui la seva qualitat. Per aquest motiu, no ha volgut MIRADOR prendre damunt seu la responsabilitat de triar l'obra, encomanant una tasca tan delicada a tots els amics del teatre català sense excepció. La responsabilitat ara, tant pot ser dels que votin, com dels que per indiferència deixin de votar.

Les empreses, sense enveges ni rancúnies, han posat tota la seva bona voluntat a ajudar-nos per a la millor organització de la votació, i a totes elles per igual ens plau expressar el nostre agraïment. A tota la premsa que s'ha interessat per l'èxit del concurs i a tots els lectors que per carta privada o pública ens han fet ofrena de la seva simpatia, els quedem sincerament reconeguts. I repetim una vegada més al Cap de la Guàrdia Urbana Sr. Ribé els nostres remeiaments per l'interès amb què ha volgut ajudar-nos a donar al públic les millors garanties de respecte a la fidelitat del vot.

Nosaltres hem dit tot el que devíem i hem fet tot el que hem pogut. La votació de dissabte i diumenge als teatres Espanyol, Novetats i Romea és una incògnita. No tenim cap indicació que ens permeti preveure el resultat. Vosaltres, els amics del teatre català, sou els cridats a aclarir el misteri. De vosaltres depèn que sigui un motiu de satisfacció per a tots o un començament de polèmiques apassionades. Tant en un cas com en l'altre, MIRADOR haurà complert amb el deure de provocar un interès públic per les coses catalanes de l'esperit.

El Premi MIRADOR, de 2,000 Pessetes, serà adjudicat pel públic dels tres teatres catalans Espanyol, Romea i Novetats

durant les funcions de dissabte a la nit i diumenge tarda i nit

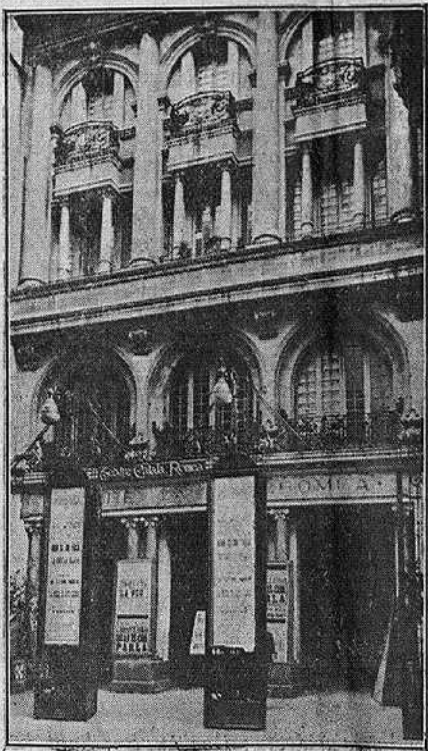
ESpanyol

La Florista de la Rambla, sàinet en tres actes d'Alfons Roure.

L'ajudant del marit, vodevil en tres actes de Josep Vallesca.

Dones, Dones, farsa en tres actes i set quadros de Joaquim Montero.

Paies i calés, sàinet en tres actes de N. Oliva.

ROMEA

Els Fills, drama en tres actes de Millàs Raurell.

La capseta vermella, rondalla en tres actes i nou quadros de Salvador Bonavia.

Pirateries, drama en quatre actes d'Ambrós Carrion.

La Perla de la Virreina, sàinet en tres actes d'Alfons Roure.

La Mary Pickford del carrer de l'Hospital, sàinet en quatre actes de G. A. Mantua.

Els tres tambors, rondalla en tres actes i deu quadros de Salvador Bonavia.

La bruixa blava, obra en tres actes de Juli Vallmitjana.

Quan el cor parla, comèdia en tres actes de Bernat i Duran.

Si no votes, aquest concurs et portarà un disgust

Gentilesa

Parlant del viatge de la senyoreta Pepeta Samper, Miss Espanya, a París, diu *La Unión de Mataró*:

«Pepita viene satisfecha y orgullosa. En París, al desfilir por el puente de plata de la Opera, vestida con el traje típico de la bradora valenciana, fué objeto de una delirante ovación.

»D'Valeffe (ens limitem a copiar), el àrbitro de París, tuvo que reconocer que estaba bellísima.

«Sans pere: Sans pere.

«Sin pero: sin pero, gritaban los franceses.»

No hi hem afegit ni una lletra.

Signa l'article Ramon Mora Masip. Segurament els francesos devien dir: «Sans paire, sans paire», però el senyor Mora, amb la seva ignorància del francès, gairebé insulta la senyoreta Samper.

Delicadesa "civeriana"

El multiforme personatge Senyor - Joaquim - Civera - Sormanf - Joan - Montaner - Senyoreta - Maria - Bonshoms - de - Madodona - Pobresa - i - Madona - Castedat (ai! respirem), a *Pàtria* de Manresa, rebenta (aquest és el mot exacte) *La Glòria*, la producció teatral de Mossèn Ramon Garriga.

Però, com que faria mal efecte que un escola, encara que de paísà, digués mal d'un superior jeràrquic, es guarda bé prou d'anomenar l'autor d'altra manera que pel pseudònim i de dir que és capellà.

S'han de guardar les formes. Si no, ¿què dirien a cala Maria de Vich (a) Balmes S. A. (Duran i Bas, 11)?

Cal construir un Districte V

A l'escenari del Teatre Espanyol, en el quarto d'En Santpere, hi havia l'altra nit, a més a més del popular actor, Santiago Russinyol, Sagarra, Joaquim Montero i algú altri. Hom parlava del famós Districte V, a propòsit dels reportatges de Francis Carco al *Gringoire*. Santiago Russinyol, digué:

—Ja que hem fet el «pueblo español» en vistes a l'Exposició, no ens quedarà pas altre remei de construir, també, el Districte V. Si després d'haver-ne parlat tant, venen els estrangers i no el troben, quedaríem una mica malament...

Una mica d'aigua al vi

A la Concepció.

El P. Alegre, S. J., dona unes conferències per a senyores.

El P. Alegre té molta afició a explicar exemples i tot sovint els exemples són tan extraordinaris, tan fantàstics, que el P. Alegre, com si cregués fer-ho massa fort, diu: «Entenguí's bé: això no és article de fe. Qui no s'ho vulgui creure que no s'ho cregui.»

El bon repòrter

L'Adrià Gual, després d'haver tastat en vida un xiquet de popularitat pòstuma, havia ja entrat en un franca millora, i havia ja deixat el llit, quan en uns moments en que més enfeinat estava amb unes balances, pesant (com ara és moda) les tones de targetes que havia rebut durant la seva malaltia, li fou anunciada la visita d'un redactor de *El Dia Gráfico*.

Era un jove castellà, molt atent i discret, el qual va presentar-se així:

—«Soy Fulanito de Tal y vengo de parte de mi Director, don Mario Aguilar, para que me dé usted algunas impresiones sobre la muerte.»

Ignorem si el van tirar escales avall.

Les mantes de Zamora

Els cors de Zamora ens han estat molt simpàtics. La seva presentació pintoresca plaguè molt a les senyorettes de l'aristocràcia barcelonina que davant d'aquella quantitat de mantes zamoranes restaven embadalides pel color graciós que donava a la plasticitat coral. Mes ai! que nosaltres que estavem convençuts que admiravem per primera volta veritables mantes zamoranes cantades i elogiades per un seguit de cuplets i de romances de tenors sarsuellers, tingerem una decepció trista quan el nostre car amic senyor Camps Margarit, representant de l'humor dels *commis-voyageurs* catalans, va dir:

Aquestes mantes les vaig vendre jo.

—Com? Però no són de Zamora?

—No, home, no. Són de Sabadell.

—Però que és que no hi fabriquen mantes a Zamora?

—I ara! Això és una broma o un detall de les guies de viatge, però a Zamora no n'han fet mai de mantes. Una vegada vaig anar a comprar-ne a Zamora i ací m'adreçaren a Burgos; els de Burgos a Valladolid; el de Valladolid a Palència i els de Palència a Sabadell. Des de fa molt temps que les mantes de Zamora les venc jo al carrer de Llíria.

Així ens ho diuen

L'altre dia, en un centre obrer cultural de la nostra ciutat, en ésser preguntat a Marc Aureli Vila, un dels factòtums de la revista d'estudiants i obrers *Ginesta*, quins eren els representants obrers de l'esmentada publicació, contestà:

—Quatre pobres xicots.

Marc Aureli Vila és qui redacta el «Car-net de l'obrer».

32 i 50 ó 50 i 32?

L'altra nit, a la sortida del Principal Palace.

Sacha Gudin, el famós ballarí que des de fa un anys no es mou de Barcelona, estava conversant amb dos periodistes. Un d'aquests li parlava de la necessitat que abandonés els nostres escenaris, des d'un punt artístic, està clar.

—Et convé conviar una mica d'aires —li deia amb to paternal—. Aquí ja et coneixen massa, t'han vist massa. Acabaràs fent-te soci de la Lliga...

Sacha Gudin no es donava per convençut.

—Estic molt bé aquí. Com volem que abandoni la Rambla? A més a més, estic encara en plena forma. Em puc defensar molt bé. Tinc trenta dos anys... Per altra banda, em donen cinquanta duros cada dia...

Hom s'acomiaà i cadascú tirà pel seu cantó. En quedar-se sols els dos periodistes, un d'ells hi féu el següent comentari:

—Em sembla que Sacha Gudin s'ha equivocat amb allò del sou i dels anys. Probablement volia dir que guanya trenta dos duros i que té cinquanta anys...

Dificultats periodístiques

—Es veu que amb els temps que corren és molt difícil d'omplir aquella secció de «Notes» de *La Nau*.

—Voleu dir que la...

—Sí, gairebé va tot al cove.

—Però, com ho sabeu, vós això?

—Salta a la vista! Que no us heu donat compte com cada dia omplen els buits amb allò de: «Ha mort el conegut veterà de la guerra carlina...»

—Home, ja m'ho havia semblat que no podia haver-n'hi tants!

De com voleia un rellotge de pulsera

Pels assidus dels concerts de l'Orfeó no és res de nou veure voleiar els punys del Mestre Millet vers els primers rengles de butaques. Ço que ens vingué de nou, diumenge, a Novetats, fou el veure-hi voleiar el rellotge del Mestre Lamote de Grignon contra el *respectable* per un enèrgic cop de batuta en dar una entrada culminant del «Don Joan», de Straus.

—Tanmateix —va exclamar un oient que havia vist passar molt a prop el projectil —no calia pas que ens tirsés el rellotge perquè sabéssim que és un Mestre que dona l'hora.

Exacte! Però ens permetrem aconsellar a l'eximi Mestre Lamote que es cordi bé la *munyquera* o que es compri un altre rellotge més petit, car algun dia fent-ne voleiar un de parel, hi hauria desgràcies.

Del temps del "Mestre"

Don Eugeni d'Ors i Rovira, bastant conegut per Xenius cap a l'any 17 del nostre segle, s'estava un cert dia de començos de tardor a Olot, amb motiu d'uns Jocs Florals, on, entre d'altres poesies premiades, hi havia una composició humorística del pare de don Eugeni. Don Eugeni no estava satisfet del tot de la musa del seu pare. Així és que va fer mans i manegues per a escamotejar de l'atenció pública l'èxit patern. Al fons del fons del fons, era pietat filial.

El dia que relatem era una mica brúfol. Don Eugeni s'havia recolzat a un balcó per on passava un corrent acanalat d'aire humit.

Les noies de la casa tremolaven per la salut, preciosíssima llavors a tots nosaltres, del Pantarca. Parlaren entre elles i una li digué:

—Retiri's, don Eugeni, que es costiparia.

I ell, dignitós, majestàtic:

—Gràcies, porto calçotets de llana —va fer de resposta.

Un moment, si us plau

No pas per manca de material, sinó per l'extensió de la ressenya de *La Passió* d'Olesa, com veurà el lector així que giri full, ens veiem obligats a donar a aquesta secció, per avui, menys espai de l'acostumat.

Ens quedem, doncs, en carter a unes quantes notes que, ben tapades, la majoria d'elles encara no s'hauran esbravats la setmana que ve.

A més a més, advertim als que ens trameten originals per a aquesta secció, que, tot i agrair-los-ho molt, no publiquem sino allò que ens sembla reunir garanties d'autenticitat i que sigui publicable ateses múltiples circumstàncies.

NOVETATS

La tia d'América, comèdia en tres actes de Carles Soldevila.

En Pere sense Por, espectacle per a infants en tres actes i disset quadros, original de J. M.ª Folch i Torres.

Carlets, home de molts oficis, comèdia en tres actes, original de Pompeu Crehuet.

Les llàgrimes d'Angelina, comèdia en tres actes i en vers original de J. M.ª de Sagarra.

Daniel o l'optimisme, comèdia en tres actes d'Avell Artís.

Qui no és amb mi..., comèdia dramàtica en tres actes de Ramon Vinyes.

El testament de l'Abadal, comèdia en tres actes d'Avell Artís i Rossend Llates.

La Glòria, drama en tres actes de Mossèn Ramon Garriga.

Mamà política, comèdia en tres actes de Pompeu Crehuet.

LA PASSIÓ D'OLESA L'APERITIU

Generalment quan se sent parlar de *La Passió d'Olesa*, sobretot si el que en parla fa anys que no l'ha vista, o si no l'ha vista mai, hom la imagina una cosa purament pintoresca, un si és no és xarona. I bé, *La Passió* que hem vist en el Teatre Olesa on feia el Jesús En Joaquim Valldeperes, el popular Maions, és un drama sacre interpretat amb una gran dignitat per tots els que hi intervenen, una obra teatral en 3 actes i 57 quadros, presentat amb tota la pompa — amb una pompa inesperada en una vila de la categoria d'Olesa —, i a més a més, d'un valor artístic sense parió.

L'APOTEOSI DE «LA PASSIÓ»

La Passió d'Olesa és una obra del 1770, si no anem errats, escrita, sembla, per un fratre de Manresa, originàriament en espanyol. D'aquesta obra En Joaquim García Parreño n'havia fet representacions al Teatre del Liceu de Barcelona, i encara en els anys 1910 i 1911 En Carles Capdevila i En Pere Codina l'havien posada a l'escenari del Romea. Però això no és la tradició. La tradició rau en aquests 92 anys que fa que s'està representant a Olesa *La Passió*, posada en escena per gent del poble mateix. Avui en parlar de *La Passió d'Olesa*, no descobrim, naturalment, res. Si fa 92 quaresmes que la gent la veu!

Les deu del matí. La sala del Teatre Olesa bull. Ens han dit que hi caben més de dues mil persones. El teló s'aixeca, Jesús arriba amb els deixebles i s'asseu a la vora del pou de Jacob en espera de la Samaritana. Conreus i vinyes al teló de fons. En Valldeperes, forner d'Olesa, és un Jesús perfecte. Fa 30 anys que el fa. Té un esguard tot ple de bondat i una veu que dirieu trencadissa, però que no es trenca.

Déu te guard Samaritana
i et preserve de pecar,
si l'aigua me vols donar
beuria de bona gana.

La Samaritana és convertida. Ja som al tocador de la casa de Maria de Magdala. Els àngels li canten convidant-la a la penitència. Els àngels quan canten ho fan en castellà. Maria de Magdala és convenç. Ja som als afores de la vila. Jesús és convidat per Simó Lebrós. La casa de Simó. Quin Simó més bo el d'aquest bon home d'Olesa, que ho ha donat tot per tal de tenir al seu Palau convidat al Mestre!

Quan Jesús i els deixebles estan en el con-vit, Maria de Magdala es presenta a plorar els seus pecats davant del Fill de Déu. Els presents xiuxiuegen; Simó fa:

— Dona ramera i hermosa
i amb Ell comunicació?
Certament tenia jo
a Jesús per altra cosa!

I ve l'entrada de Jesús a Jerusalem, i tot l'escenari s'omple de lloer i de palmes i d'alegria. Hi ha un brogit que no s'acaba mai, i la joia del poble es comunica als espectadors. Sentiu com si el cor se us aixampla. Jesús està predicant la profecia de Jerusalem; els fariseus el vénen a escridassar, però ell els converteix, i tot és gatzara i palmes en l'aire. Per la sala del Teatre d'Olesa veieu ací i allà un porró que va passant cada vegada més buit, i al vostre darrera hi sentiu el xerric d'una bota que es desinfla.

Jesús s'acomia de la seva Mare i de Maria de Magdala. El preguen perquè no empengui el camí fatal. Els deixebles intervenen. Jesús diu que és la voluntat de Déu.

Bé sabeu Vós que he vingut
des del seno sobirà
per reparar lo perdut
de tot el llinatge humà
que Llucifer té vingut.

No hi ha remei. S'ha de complir la voluntat de Déu. Jesús ho diu i encara afegeix:

Oiu el sentiment gran
i els desitjos permanents
que amb plorosos sospirs fan
Adam i els nostres parents
que dintre dels llims estan.

I apareixen els llims amb Adam i els parents esmentats entorn del Pare Etern, voltat d'una claror tota balba mentre puguen i baixen i giravolten una mena de bolves de llum.

La Mare de Déu no s'acaba de deixar convèncer. Jesús insisteix:

Oh Mare! que amb vostra pena
feu de mon cor mil pedaços
veient-vos d'angústia plena!

Però la voluntat de Déu és la voluntat de Déu.

Pels afores de la vila Jesús i els deixebles. És la Pasqua i Jesús vol celebrar-la amb els apòstols futurs,

perquè als últims de ma vida
servessa de despedida.

El Sopar es fa a la casa de Simó el Llebrós, sempre considerant-se indigne de rebre Hoste tan distingit. Joan ho havia dit a Jesús:

— Havem amb Simó parlat
i diu que de molt bon grat
amb bazarria no escassa
ofereix tota sa casa.

van i venen adalerats. Són tres quarts de dues. Sortim. En Francesc Pujols porta la batuta de la colla, naturalment. Passa la senyora Illescas, que el matí ha fet una Mare de Jesús molt plena de inquietuds. La senyora Illescas entra en un cafè davant del Teatre Olesa.

Les dues de la tarda. La sala del Teatre Olesa encara està més atapeïda que al matí. Cada espectador està premat entre els dos espectadors de banda i banda, el respall de la pròpia cadira i els barrots de la cadira del davant. La temperatura va pujant. I el teló s'enfila. Ens trobem a la sala del Consell. El Sanedrí està reunit. Anàs, Caifàs, Abdaron i Benjamí. Quins quatre fariseus! Caifàs té una veu que esparvera:

Los delictes més atroços,
segons tota bona llei,
demanen prompte remei
i més si són contagiosos.

Els quatre fariseus volen menjar-s'ho tot. Jodes, que ja s'havia ofert per lliurar el Mestre, ve a cobrar els trenta diners. Hi troba una peça falsa. L'hi canvien.

Els actors es van embalat. El públic també està embalat. La digestió es veu que és un gran element per a despertar l'audàcia. Cada personatge quan parla és un protagonista.

Ve el quadro de l'oració a l'Hort. En Valldeperes li dona un aire místic de molt color en aquesta primera hora de la tarda. Baixa un àngel amb el calze i Getsemaní s'omple de llum.

Judes, els fariseus, els soldats que vénen a fer presoner Jesús, Sant Pere que treu la navalla, i talla l'orella de Malcus.

Ai, ai de mi, desdixat,
que l'orella m'han tallat.
Gran disbarat cometi
quan en això me fiqui.

Jesús a casa d'Anàs. Hi ha quatre saions que valen un imperi.

L'ESCENA DEL SOPAR

Després d'haver rentat els peus dels deixebles els dona el pa i el vi, i els diu que entre els dotze hi ha el traïdor que l'ha de vendre. Protestes generals. Un a un els dotze apòstols fan el seu discurs. Pere, Joan, Jaume... tots hi van dient la seva. Tomàs fa:

Senyor, seria Tomàs
de condició tan estranya
que en un tan llastimós cas
amb tan vil traïdora hassanya
als jueus vos entregàs?

El traïdor és descobert. Judas pregunta si serà ell. Jesús li diu que sí.

Vina, vina fins ací,
menjaràs aquest bocí
i aniràs incontinent
a executar ton intent.

Li dona el pa, Jodes el llença sota la taula i fuig escapat. Un dimoni a través l'escena com un llamp, darrera d'ell. La voluntat de Déu es va acomplint. Jesús i els deixebles desfan l'escena del Sant Sopar que han constituït prenent per patró *La Cena* de Leonard de Vinci, i quan està sol damunt la taula el Calze, una auriola de fum el volta, s'illumina de per dins en una bella transparència, i el colom de l'Esperit Sant baixa a posar-s'hi al damunt en un revoloteig d'ales inesperat. L'orquestra està tocant les notes de la *Marta de Flutow*, completament adequades.

Es un quart d'una del migdia i l'apoteosi ha deixat a tothom content. La gentada desfila cap a dinar, fent comentaris falaguers de la interpretació de l'obra. En aquest Sant Joan, quin actoràs no s'hi entevina! Quina pasta d'actor se li veu en totes les intervencions. I aquest Sant Jaume! I aquest Sant Pere! I el mateix Jodes.

Llàstima que s'hagin intercalat en aquesta obra tan popular de to, les escenes del *Jesús de Magdala* d'En Guimerà amb els infants i Naïm. Però tothom està content i amb una gana que no té espera, per a tornar al teatre a les dues de la tarda.

Les taules de la sala del Teatre Olesa plenes de minestra dels que se l'han duta. L'Hotel Gori no dona l'abast. Hi ha pàgesos de totes les comarques, hi ha senyors de totes les ciutats, hi ha en una taula, de cara a una safata d'arròs En Josep Pla, En Josep Maria de Sagarra, En Joaquim Borralleres, el doctor Santacana i el senyor Perera, convidats per En Francesc Pujols.

Tothom menja de pressa i els cambres

Jesús explica que ell no ha fet sinó predicar la veritat. Un saió li clava plantofada.

Aquí va esta bofetada
i cuidado d'una altra vegada!

Jesús a casa de Caifàs. Surten els testimonis acusadors. Jesús a casa de Pilat. Pilat queda un gran procurador de Judea. Mentrestant Gamaliel i Joab comenten els

D'esquerra a dreta: Dos àngels, Sant Jaume, el Dr. Santacana, J. M. de Sagarra, Josep Pla, la Mare de Déu, J. Borralleres, Jesús, el Sr. Perera, Francesc Pujols, J. Ventalló, Sant Joan i dos serafins, un cop acabada «La Passió», a l'escenari del Teatre Olesa.

miracles esdevinguts. I canta el gall després que Sant Pere ha negat al Mestre tres vegades.

El Sanedrí rep la visita de Jodes que s'ha penedit de la seva traïció. Demana que li tornin a Jesús a canvi dels trenta diners. No pot pas ésser.

Jo, traïdor; jo, vil; jo, injust,
vos vengui la sang del just,
i puix no la puc cobrar,
me'n vaig a desesperar.

I se'n va a desesperar-se. I surt el torrent amb el saió i Jodes que es penja. Hi ha llamps i trons i el Dimoni que surt per l'escotelló en mig d'una gran fumera vermenlla.

I ja som a l'infern, i surten els dimonis a ballar una dansa a l'entorn de Jodes i després ballen un deliciosa masureca en la menor, de Felu Munné i després encara un altre ball. L'espectacle ha pres un to de

cosa bàrbara que us omple tot l'esperit. Són les tres de la tarda, i l'empenta que porten els actors és formidable. El públic, atapeït en la sala, està desitjant que aquests dimonis es passin tota la tarda ballant. L'escenari s'omple de pessetes i de calderilla, i la música vinga deixar-s'hi anar, i els diables amunt i avall amb les forces. És una de les emocions més pures de l'esperit en aquesta prodigiosa *machine* de 57 quadros.

L'atmosfera està carregada fins al punt de dalt. Fa l'efecte que si encenien un llumí la sala esclataria. Es veuen passar novament gats de mà en mà, i la mistela acaba d'encendre els esperits. A cada galta de cada una de les noies, innombrables i belles, de la sala s'hi ha encès una rosa. En aquests moments no envegem cap ballet rus.

Altre cop la casa de Pilat i després la d'Herodes — arquitectura egípcia? —. Pilat novament, i surt un Barrabàs tot ple de barbes, i Jesús és condemnat.

E's saions se n'apoderen.

Déu te guard, rei dels hebreus,
assotat de cap a peus:
bruta està ta cara altiva,
renti-la aquesta saliva.

Pilat veu que n'han fet un gra massa. Ja han vingut els àngels a eixugar a Jesús la sang produïda per la corona d'espines. Ja ha passat la Verònica. I diu Pilat:

Tan gran conflicte ha passat
que ja està tot desfigurat,
i ha patit dolor tan fort
que no sé com ja no és mort.

I passen els soldats amb les trompetes i comença el carrer de l'*Amargura* i surten els dos lladres que han de companyar-lo en la mort, i surt el Cirineu i hi ha hagut una escena patètica que fa espurnejar els ulls de tothom quan Jesús cau amb la creu al coll; i ve el Calvari i el partiment de les vestidures i la mort, i el terratrèmol i els saions que s'esparveren perquè:

les estrelles ixen ara
entre broma molt oscura,
segons diu Anàs, i encara

un terrible alborot
s'ha mogut a l'espigar:
la terra ens vol abrigar
amb aqueix gran terremot.

I ve Longinos i li clava la llançada, i recobra la vista en rebre esquitxos de la sang de Jesús als ulls, i ve Josep d'Arimatea i el davallament de la creu. El centurió explica a Pilat el que s'ha esdevingut en el moment de la mort:

Les pedres unes amb altres
es partien amb grans cops,
mostrant ser més sensibles
que aquells hebreus ingrats cors.
Tenyida de sang la lluna,
del tot eclipsat el sol,
se ha mirat en un instant
l'univers vestit de dol.
I pensant que es destruïa
la màquina d'aquest món
amb atropellada pressa
ha fugit després tothom.

I ve l'enterrament, i la resurrecció, amb Jesús que s'enfila en mig d'una gran resplendor, per terra la llosa del sepulcre, i els deixebles i les Maries que no s'ho acaben de creure, i Sant Tomàs que li vol tocar les llagues i finalment un apoteosi ple de llum i d'àngels i de música i cantúria.

I hem presenciat set hores de teatre.
El poble desfila de la sala amb un gran

Palmeres. — A Barcelona les persones encarregades dels serveis públics han tingut, de temps ençà, una certa afició a plantar palmeres. No sé ben bé per què els homes que rumien i prenen un cafè espiritual, no tenen simpatia per aquesta mena d'arbres, o no els acaben de donar la importància que es mereixen.

Una palmera en una ciutat on hi ha pedra romana i pedra gòtica és una glòria, perquè la palmera fa pensar, fatalment, en una anarquia vegetal, en una terra d'insectes impossibles, en un aire verge i en un món d'aventura llampant. Les ciutats sàvies, confitades, reumàtiques de tradició, acostumen dur una camisa de boira, acostumen tenir un clima assassí per aquests arbres que lliguen amb la pell xarolada de les negreses i la trompa flexible dels elefants.

Imagíneu-vos una ciutat com la nostra en la qual la palmera pot respirar: fins pot fer un paper bastant digne. Si la gent d'aquest país fós una mica més amiga dels somnis, es miraria la palmera no com un ornament, sinó com un privilegi.

Tenir una palmera viva fent pessigolles a la gàrgola facciosa d'una catedral, vol dir poder pendre un aperitiu en una terrassa a l'aire lliure al pic de l'hivern. Vol dir una deliciosa mandra, que rellicsa lentament com la mel d'un rusc. Vol dir un cel d'aquell blau gairebé impossible, un blau verd de sulfat de coure que esgarrinxen les nines dels ulls...

Si heu viscut una temporada llarga al Nord d'Europa, i torneu al nostre país, vindrà un dia que descobrireu la gràcia de les palmeres... És igual que les nostres palmeres urbanes de vegades semblin una escumbrà, és igual que de vegades plorin brutes de pols i un dimoniet que tenen arrapat a la soca no les deixi acabar d'emprar-se, però si aquests dies que minva el fred, aprofiteu la primera hora de la tarda per voltar una mica pel port, i després us fiquen pel carrer Ample, i voleu pel passatge de la Pau, i aneu a parar a la Plaça Reial, sense fer cap mena d'esforç, us trobareu que aquelles palmes immòbils, amargament simètriques, misteriosament cansades, us oferiran una estona de diàleg vegetal, que sense cap mena de dubte té de dir-vos mitja dotzena de coses al cor.

Quan la primavera obre els ulls, els magatzems de pells i de colonials d'aquest barri de Barcelona que és el més romàntic i el més serà a l'hora, intensifiquen el seu perfum àcid; d'alguna d'aquelles botigues peritèries sembla que veïeu sortir un barret de copa esgarriofament conservador que tapa una closca de vell pirata. Les colònies són mortes per aquesta gent, però a la botiga encara hi ha la marca de la dolçor dels dàtils i la suor dels negres, i a la Plaça Reial les palmeres són vives; la Plaça Reial és el recó de pedra més intel·ligent i més generós que tenim, i les palmeres d'aquesta plaça volen treure el brot per damunt de les cases i volen fer l'ullet a alguna banderola del port, i quan els falsos i els pardals les afadiguen, es gronxen amb una delicada resignació, contentes, però, de respirar aquest aire carregat d'or i de sucre amb una punteta d'agre, com una taronja que es fon a la boca...

Mariners. — Se n'han anat els mariners de l'esquadra anglesa. L'altre dia em deien que els mariners d'aquesta vegada no feien tan bonic com altres cops. Potser sí; jo m'hi he fixat, i he vist que venien una mica cansats, que no feien sonar aquella estridència salada d'altres èpoques. Els vestits dels mariners anglesos no semblaven tan nous, d'aquell blau imponent i únic de l'esquadra britànica. Algun uniforme vermell, desmentia, però, la visió pessimista, alguns ulls de color d'esquena d'arengada, algun pòmul completament inexpressiu m'ha fet pensar que els mariners anglesos no són homes com nosaltres, són una mena de joguines perilloses, uns automates infantils que quan els posen un embut a la boca i els deixen anar un litre d'alcohol poden fer algun disbarat. De vegades aquests automates tan ben deixats, amb un litre d'alcohol no en tenen prou per desensopir-se; la caldera de la seva alegria demana dos o tres litres...

Al port hi havia un servei de canots que funcionava les vint-i-quatre hores. A les cinc o a les sis del matí encara traguin aquests canots, pel lit d'oli mineral del port, alguna estiva de carn insensible, unes nines de roba immenses, amb uns ulls pàl·lids carregats de sòn que no arribaven a concretar la posició de les estrelles.

Quan l'esquadra anglesa arriba a Barcelona, tota una part de món tèrbol de la nostra ciutat, que els dies normals s'amaga sota un greix de misèria, sembla que tregui llustre i es posi un vestit nou. Així com a tot arreu, existeixen uns enllustra-botes visibles, quan arriba l'esquadra forastera, apareixen uns sers infernals o angèlics, que en podríem dir enllustra-prostitubs, enllustra-cafès, enllustra-dents i enllustra-mirades, i sobretot enllustra-tristeses.

Als cabarets més desarrapats, quan se n'han anat els mariners anglesos, donen un rom que té gust de llàgrimes; tot es desinfla, sembla que s'hagi mort el gat de la casa...

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ELS POLVOS ESTOMACALS
DEL JESUITA
CURAN
les enfermetats del Estomac

L'EXCURSIÓ HISTÒRICA DE CAMBÓ

La política peninsular i el casal de Barcelona

Es, evidentíssimament, una contravertit que Jaume I, com pretén Francesc Cambó, «desconegué la força política del fet peninsular» i que «amb això restà orientada la política catalana cap a les aventures mediterrànies». Fou al revés. Precisament Jaume I és el sobirà de Catalunya que millor representa l'orientació peninsular de l'expansió catalana. Ell conquistà Mallorca, terra de la mar, però adjacent a la Península, i València, que els reis de Castella cobejaren temps ha. De les tres direccions ofertes a l'expansió històrica de Catalunya — l'occident, la mediterrània i la peninsular — Jaume I seguí decididament l'última. Ell liquida la política occitana després d'haver fet els últims esforços, inútils, per a mantenir al Llenguadoc i a Provença la influència del casal de Barcelona.

Tancat pel tractat de Corbell el camí del Sud de la Gàl·lia, quedava obert el camí de la mar. El Conqueridor, després de la conquesta de Mallorca, no continuà per aquest camí, cap el qual tendia tanmateix el caràcter marítim de Catalunya. La fracassada croada a Terra Santa, en els últims temps del regnat de Jaume I, tenia mòbils religiosos, i no pas polítics i mercantils.

D'altra banda, la política peninsular de Jaume I fou activíssima en el camp diplomàtic i familiar. El comte-rei va estar girat, quasi tota la seva vida, de cara a la Península. La política peninsular del Conqueridor ha donat matèria a Valls i Taberner per a escriure una de les seves interessants monografies: *Relacions polítiques i militars entre Jaume el Conqueridor i Alfons el Savi*.

Una altra contravertit és atribuir als successors de Jaume I el mateix apartament de la política peninsular. És cert que el seu fill, Pere II el Gran — que no deixà de guaitar cap a «la profunda Espanya», com diu Bernat Desclot —, inicià amb l'expedició a Tunis i a Sicília la política d'expansió mediterrània. Però els seus nets Alfons II i Jaume II es preocupaven accentuadament de la política peninsular. ¿No vincula Cambó —equivocadament, al meu entendre — la política peninsular de Catalunya al cas del reialme de Múrcia? I bé: Alfons II i Jaume II intentaren d'unir als seus dominis aquell reialme, valent-se del plet dinàstic castellà promogut pels infants de la Cerda. Jaume II encara féu més: reivindicà Almeria, i estigué a punt d'apoderar-se'n. Aquest monarca — que com a polític està molt per damunt del seu avi Jaume I —, havia concebut el projecte de crear una Catalunya que arribés de l'estany de Salses a Almeria, tota una «Hispania occidental», com s'hauria pogut anomenar-la.

Es insostenible, doncs, la tesi de Cambó, que no troba la clara visió de la política peninsular fins a Pere el Cerimoniós. És interessant de remarcar que Cambó troba que aquest monarca fou «el més polític dels nostres reis». És un parer, i no és sol Cambó a sostenir-lo. Però jo estic d'acord amb aquell judici sever de Valls i Taberner: «Sé com és celebrada per alguns, com a supo-

sada condició política exemplar del rei Pere el Cerimoniós, la seva expeditiva i brutal manca d'escrúpols.»

També jo considero lamentable que l'expansió històrica de Catalunya no hagués estat més ampla en els segles medievals. Vaig remarcar en una altra ocasió que les conquestes mediterrànies dels catalans en terres cristianes estaven destinades a fondre's i que, al contrari, una més gran extensió de les conquestes peninsulars, des del segle IX al XIV, hauria donat a Catalunya una més forta base de grandesa i una més vasta àrea lingüística. He sentit també en algun moment l'impuls de culpar els nostres comtes i comtes-reis. Però l'estudi directe d'aquells temps, la coneixença dels factors que decidiren les orientacions de la política del casal de Barcelona m'han convençut de la injustícia de certes acusacions. No estava a la mà dels catalans el capgirament dels factors adversos. I així en la meua *Història de Catalunya* he escrit: «No podem acusar lleugerament els nostres comtes per la desorientació que hi hagué de vegades en la política que seguiren. Els camins de la història són més fàcils de veure quan els segles han passat i quan les incògnites s'han esvaït. És cosa fàcil el traçar a posteriori les orientacions polítiques.»

Ultra els fets geogràfics, que feien molt difícil l'expansió de Catalunya cap a l'interior de la Península i molt arriscada l'expansió més enllà del cap de Palos, cal tenir en compte els factors històrics, que en molta part afavoriren Castella i perjudicaren Aragó i Catalunya. Els sarraïns oferiren als catalans i als aragonesos una resistència molt més forta que als castellans. «De tots els Estats nascuts del desmembrament de l'imperi de Còrdova — escriu un historiador francès, Boissonade —, el més temible, amb el de Sevilla, s'era constituït precisament a la conca de l'Ebre. Mentre que els reialmes morescos de Toledo, de Múrcia, de Granada, de Badajoz, d'Andalusia, treballats per llurs dissensions, no oposaven sinó una mediocre resistència als atacs dels castellans, els Estats de l'Espanya oriental, i sobretot el de Saragossa, restaren, durant prop d'un segle, els baluards gairebé irreductibles de l'Islam.»

Es parla molt, en les crítiques històriques, d'allò que els comtes i comtes-reis no conquistaren o retingueren a la Península. Però es parla poc d'allò que, essent força disputat, aconseguiren retenir. Tal és el cas de la regió baixa del Segre i de l'Ebre amb Lleida i Tortosa, i del reialme de València. Per poc que Ramon Berenguer IV i Jaume I s'haguessin equivocat en aquests afers respectius, la Catalunya medieval hauria perdut aquests territoris i hauria quedat tancada en el recó nord-est de la Península. Jaume I no s'apropià Múrcia; però hi havia greu perill de perdre València, i ell la salvà. Aquest és un fet que obliden els qui també censuren agrament el Conqueridor per la seva renúncia a l'expansió per les terres de Llenguadoc i de Provença.

A. ROVIRA I VIRGILI

La revisió aranzelària

Ara que el senyor Sert ha deixat d'ésser president del Foment, es pot dir sense temor de cometre una indiscreció.

La revisió aranzelària ha constituït en els últims mesos la qüestió viva que ha interessat i mogut els nostres industrials.

El Foment ha sostingut, per primera vegada durant la seva llarga actuació, el proteccionisme integral. En Sert, president del Foment, ha defensat aquest punt de vista i amb En Gual ha votat tots els augments demanats.

Indústria i agricultura han anat finalment d'acord, resolent d'una manera gairebé commovedora l'antagonisme dels governs de l'antic règim.

Una intel·ligent peripatètica — de les d'autò i pis elegant — ha visitat el senyor Sert. Al Foment hi ha hagut, entre els vellets ben pensants que prenen cafè i fan la manilla, un moment d'esverament en veure-la entrar. En Graell ha tret el cap per un finestrell, li ha llançat un cop d'ull bovi. En Vandellós s'ha passat la llengua pels llavis. En Gual, atrafegat com sempre, no n'ha

tingut esment. La bella peripatètica ha estat rebuda.

— Els aranzels serveixen per impedir la competència estrangera? — ha preguntat mirant-se En Sert amb uns ulls de caramel.

— Sí... sí, senyoreta — ha contestat el president redreçant-se el nus de la corbata.

— Si és així, jo, en nom meu i de les meves companyes, demano que es protegeixi la nostra indústria, indispensable per a la bona marxa de la societat, i tan nacional com qualsevol altra, gravant els... productes estrangers.

La nova política aranzelària inaugurada pel Foment l'obliga a defensar aquesta justa demanda en el pròxim ple de la Junta d'Aranzels.

Ara té la paraula el senyor Bosch Labrás, el nou president.

Aquest número ha passat per la censura

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**Informes
i Pressupostos gratis**

La nostra pedanteria

Després d'haver donat un cop d'ull sobre la perspectiva d'una època nomenada romàntica — cosa que fèiem fa quinze dies — referint-nos a aquells anys que feren el pont del segle passat al segle que vivim, ens permetrem quatre paraules sobre la reacció que va operar-se a casa nostra després d'aquell romanticisme estètic-literari dels Gaudi, dels Guimerà, dels Maragall i de la urbanització de la sardana i del Palau de la Música Catalana.

La reacció contra aquell romanticisme es nomenà noucentisme. El romanticisme estrident i apassionat de la generació madura, va semblar als ulls dels joves d'aquella època una mena d'expansió volcànica que calia extenuar. Contra la vitalitat rural d'aquells reviscoladors barbuts que rebassaven la cinquantena, aparegueren uns joves discrets i elegants, educats a l'estranger, esgrimint les armes de la civilitat, de la cultura i de l'ordre. Era un contrasentit que sorprenia el veure com els joves donaven lligons de seny als vells. El Maragall de la paraula viva i cordial va caure en el més gran desdèdit, mentre avençava tota una generació de poetes glacials, subjectius i limitats. Contra la densitat emotiva desordenada tractaven d'imposar tota mena d'eclucubracions literàries normalment perfectes i essencialment buides. La poesia que llavors va elaborar-se era a base d'elevacions i sublimitats completament incontrolables. Aquesta mateixa sublimitat passà a la prosa i al periodisme, com podem perfectament comprovar rellegint els diaris i revistes d'aquella època, amb la seguretat d'arribar a convèncer-nos que la majoria de literats joves no haurien pogut respondre del que signaven.

Al costat dels poetes hi havia els professors que després d'uns quants mesos de viatge d'estudi per Alemanya parlaven de la necessitat de l'alta cultura a un poble, com el nostre, sense educació mitjana i amb prou fines primàries. Llavors es bastiren a casa nostra unes institucions culturals amb unes façanes amplitudes.

La figura d'aquesta època fou Xenius, professor i poeta, i per damunt de tot probablement prodigiós violinista. Xenius, que era un refinat i un elegant, donava les seves conferències filosòfiques en uns salons il·luminats amb una mitja llum malva, i les senyoretes bibliotecàries se l'escoltaven amb el mateix entindiment que si sentissin la «serenata de Toselli», que era el vals de moda. Xenius era un home de talent innegable, que li agradava de jugar un paper de tzigán espectacular.

El noucentisme i el romanticisme, tan contraposats l'un a l'altre, tenen alguna cosa de comú. El mateix gust per l'hipèrbole, la mateixa confiança en la pròpia predestinació i aquell aire de marxa triomfal tranquil i segur que ara cada dia ens sembla més difícil d'explicar. De totes maneres, els homes del noucentisme semblen més fàcils, més il·lusos i més dilapidadors del temps que no pas els del romanticisme. Aquests sempre tindran com a raó i com excusa de la seva obra l'ésser els homes de l'empenta vital del nostre moviment.

Ara podríem preguntar si després del romanticisme i el noucentisme no es dibuixa ja una tercera època. En els dies que travessem sembla que la nostra vida col·lectiva es diversifica i s'enriqueix de tal manera, que ja es fa difícil d'ésser dibuixada amb elements homogenis i senzills. Això ens decanta necessàriament cap a l'optimisme, perquè la nostra complexitat pot ésser un senyal de maduresa. De totes maneres, podem encara remarcar entre nosaltres reminiscències dels anys transcorreguts. El noucentisme no sembla pas liquidat totalment. Hi ha encara a casa nostra intel·lectuals aficionats de tant en tant a brandar la campana de la nostra pretesa alta cultura i professors completament absents del món de les coses immediates i dels problemes vitals. No ens preocupem de pensar que això és un luxe de pobles que ja han cristallitzat. Hi ha articles, com el que fa poc ha publicat el senyor Farran i Mayoral sobre l'humorisme. Hi ha encara els devots de la senyora Aurea de Sarrià, aquella que va dansar a Delfos i al Vendrell, sota l'Arc de Bàr. Hi ha, finalment, alguns humanistes que ens fan témer, que tots plegats amb la nostra incurable inclinació a la hipèrbole i a l'espectacle, no fem amb la nostra cultura allò que aquells venerables senyors, que tant hem bescantat, van fer amb el Palau de la Música Catalana.

Per tot això, no creiem que sigui exagerat el pensar que mentre la nostra alta cultura no operi damunt la cultura mitjana i aquesta damunt l'educació primària, sempre estarem exposats, malgrat tots els humanistes, a fer els gegants de la manera més inhumana.

JOAN MARLET

LA REVOLUCIÓ MEXICANA
Dibuix de Javier Guerrero. (Mondé.)

MIRADOR no s'ha proposat de fer caps de turc

Història d'un crim

Per fi, després d'una carta, lamentacions patètiques, dues notes anònimes a «Vida literària» de *La Veu de Catalunya*, el senyor Farran i Mayoral ha col·locat a la pàgina més important de *La Veu* un article compost a dues columnes que arriba al capdavant i encara volta.

Què vol, què li passa al senyor Farran i Mayoral? Si no heu llegit *La Veu*, en tindreu una idea amb poques línies. Fa unes quantes setmanes, parlàvem de la traducció d'*Els tres tambors* pel senyor Farran i Mayoral, recitada per Berta Singermann. I li atribuïem aquest text:

*Eran tres tambors,
que vienen de la guerra.
El més jove de los tres
lleva un ramo de rositas.
Ran-ran-rataplán,
lleva un ramo de rositas.*

Ha resultat que aquest text és una falsificació: consti, però, que no el creïem apòcrif. El text autèntic degut al senyor Farran diu:

*Eran los tres tambores,
de guerrear venían,
llevaba el más pequeño
un ramo de rositas,
ran-ran-rataplán,
un ramo de rositas.*

Consti, però, que la nostra «insidiosa» versió és, si fa o no fa, tan primària com l'altra. Consti, també, si el senyor Farran i Mayoral ho desitja, que la seva versió va tenir molt d'èxit; però això, donada la mena de públic que s'encanta amb els recitals de Berta Singermann, no li fa cap favor.

Aquesta faccècia innocent ha motivat ara l'article i abans aquelles dues notes a *La Veu* que havíem atribuït al senyor Farran, no perquè ens ho fes suposar l'estil, sinó la prosopopeia.

Hem rectificat. La història no atribuïra al senyor Farran la nostra versió. Però el senyor Farran no hi haurà guanyat gran cosa.

La susceptibilitat del senyor Farran i Mayoral

Per a donar idea de la susceptibilitat del senyor Farran i Mayoral copiem la següent carta «particular i urgent» que amb data del 2 d'aquest mes ens va adreçar el senyor Farran. Transcrivim aquesta lletra perquè és un document molt més important que la traducció que parla dels tres tambors que de «guerrear venían» i que si el seu autor arriba un dia al conegut pinacle de la glòria pot interessar els historiadors de la nostra literatura. Diu així la lletra:

«Distingit company:

«Suposo que haureu vist a *La Veu* del dijous passat una nota sobre una brometa que dedicava MIRADOR a una traducció meua d'*Els tres tambors*.

«Us tinc per home d'honor i estic segur que haureu estat el primer a lamentar la inqualificable falsificació del redactor vostre.

«Quan un home ha passat tants anys treballant i produint, amb fervorós afany de perfecció i amb una probitat i desinterès sense tara, mereix, penso, una mica més de respecte quan es parli d'ell.

«De totes maneres, sempre m'he trobat disposat a defensar-me contra aquestes agressions, com a escriptor, amb la ploma a la mà, com a ciutadà, amb la llei, i com a simple home, de la manera que convingui.

«Quan ens donareu un altre llibre parió, almenys, d'aquell enginyosíssim *Desembarc meravellós*...?

«Us prego de saludar ben afectuosament el molt estimat amic X*** i de creure, ben-volgut company, en els meus sentiments de consideració i admiració.»

Per a entendre bé aquesta carta, cal tenir en compte que mai no hem estat presents al senyor Farran. Noti's també el salt, el canvi de to, dels quatre primers paràgrafs amb els dos últims, la lectura dels quals pot fer suposar que hem anat a fer resposó plegats. Ens donem compte que és un xic cruel transcriure aquesta carta, però el senyor Farran ens hi ha obligat.

Cal dir que aquesta carta no ens va causar cap sorpresa. Li'n sabem una de molt semblant i sabem del senyor Farran la següent anècdota que oferim també a la posteritat.

El senyor Farran havia traduït del grec una obra per a la Fundació Bernat Metge. La pruitja de voler conservar, escrivint en català, els «ritmes verbals» del grec, portà el senyor traductor a unes construccions tan dislocades, que el llibre semblava escrit no en català, sinó en «petit-nègre».

Els revisors de la F. B. M. no s'hi veien de cap ull. Per a la fina epidermis del senyor Farran i Mayoral, tot contacte era una esgarrixada. Un revisor féu tots els esforços diplomàticament conciliadors possibles.

Un dia, el revisor i el senyor Farran i Mayoral estaven sols i parlaven d'aquesta qüestió.

— És que vós, Farran — començà el revisor — sou molt susceptible...

— Susceptible jo? — féu amb un gran crit el senyor Farran i Mayoral, aixecant-se d'un bot de la cadira, els ulls desorbitats, pres d'una excitació manifestament desproporcionada que no feia sinó confirmar la seva susceptibilitat, diguem-ho així per emprar l'eufemisme d'aquell revisor.

Podríem oferir altres anècdotes rigorosament exactes que no concorden amb l'aire solemne dels escrits del senyor Farran, però la història no ha d'ésser tan xanfaïnera.

No farem caps de turc

Estigui tranquil el senyor Farran i Mayoral, estigui tranquil tots els culturals, professors i sorbonards. MIRADOR no vol fer caps de turc. Si ens haguéssim proposat fer la feineteta de tirar al blanc, dispararíem contra senyors que oferissin més tossa. Si ens haguéssim proposat seguir l'Escola de la Lliga i les petjades del *Cu-cut* i *La Veu de Catalunya*, molestar sense noció de responsabilitat i crear enemics — de la qual cosa encara paguem les conseqüències — no reportàrem anècdotes del senyor Farran. Més aviat ens temptaria apuntar contra l'Eminença grisa de *La Veu*. Es podria crear al seu voltant una llegenda de patum com la que s'han emportat al sepulcre o al camp de l'enemic gent de molt més gruix que ell.

Una declaració literària. No pretenem desmoralitzar.

Sembla que nombroses persones no han entès bé el programa d'aquest setmanari. Hi ha també molta gent que encara no s'ha fet càrrec que hi ha a Catalunya una dreta i una esquerra literària. Aquesta dreta i aquesta esquerra no es distingeixen precisament per les seves idees polítiques o religioses. La dreta escriu amb to solemne i gairebé litúrgic; l'esquerra escriu amb to natural. El camí de poder dir coses no és el de la dreta. La dreta havia arribat a escriure un català pedant i il·legible. Aquesta literatura tan poc europea va arribar a envair tots els diaris forans. Són de la dreta aquelles frases: «Rambla imperial», «la Rambla, via sacra dels catalans» i altres frases cèlebres. El senyor Farran i Mayoral que tant s'indigna contra els que ofereixen «plats de cultura popular» està segur que no ha escrit centenars de columnes plenes de solemnitats? Es pot fer un article molt periodístic sobre un tema de Filosofia i sense aires doctorals.

A MIRADOR tothom n'està convençut: hi ha una feina a fer tan important com la d'En Fabra, una feina de normalització d'estil que doni al lector l'impressió que l'autor no és ni un doctor, ni un llibre. Aquesta feina ja és mig feta. Quan s'escriu la història de la literatura catalana contemporània es dirà: el dia que va sortir *La Publicitat* va començar una revolució literària; l'idioma va guanyar en naturalitat i senzillesa. I per instint cadascú es va col·locar al rengle que li corresponia.

S'ha fet ja molt camí i el marge de llibertat literària es va eixamplant cada dia. El programa de MIRADOR és contribuir a aquesta obra. Entre altres coses, ens proposem envellir l'adversari. Pompeu Fabra ha fet possible escriure un català normal. Quan aquesta altra feina sigui feta es podran dir en català moltes coses. Encara es dona el cas que el teatre castellà pot dir coses que en català escandalitzarien. L'obra de l'esquerra literària va per aquest camí, i alguna cosa en sortirà. I tot això es pot fer sense vallofonismes, amb el coturn estret, com volia Gautier.

Aquesta feina no és desmoralitzadora, però vol poca unió sagrada. Dintre vint anys, quan s'hagi acabat aquesta tasca de fumigació, el professor Farran i Mayoral, si li deïquen un eco innocent, no podrà parlar d'agressió, «baixos fons», «barroeria», «mala educació», «brometa indelicada», «faccècia grossera», «anecdotesme tavernari», «irrespectes beccis», ni de la «crevenja de l'ignar i l'inculte contra homes i obres (sic) que no pot comprendre». Encara que no hagi canviat de caràcter, a *La Veu* ja no li voldran publicar. Realment, sobra grec i llatí, i sobre els clàssics i la Filosofia per haver arribat a tan alt grau de serenitat.

Abans d'acabar volem fer constar que, malgrat tot i de la contraagressió de què hem estat objecte, el conjunt de l'obra del senyor Farran i Mayoral ens mereix el respecte més sincer.

MANUEL BRUNET

CALÇATS MINERVA

Societat Anònima

Via
Laietana, 30

LES LLETRES

FRAU EVA

Conte inèdtt de JOSEP MARIA DE SAGARRA

El doctor Alcaravan, molt amic de la meua família, un dia, no se sap ben bé per què, va assassinar la seva senyora i va fugir d'España. Després de molt temps de no saber res d'ell, el vaig trobar una tarda a Hannover, dirigint un comerç de fruita.

El doctor Alcaravan fou el primer que va parlar-me de Frau Eva. Aquest doctor tenia un esperit de perdiguer malalt, i olorava d'un tros lluny l'obsessió absurda. Coneixia els espectacles mig clandestins i clandestins del tot, que en aquella època palpitaven amb sordina en certs recons de la quadrícula burgesa de les ciutats alemanyes. Hannover tenia fama de posseir bons espectacles d'aquesta mena. El doctor Alcaravan en una de tantes manifestacions grotescament lúbriques, va descobrir el número de Frau Eva, que per altra banda era un número absolutament correcte. El treball de Frau Eva responia a una gran simplicitat. Aquesta senyora es presentava al públic vestida d'un jaqué gris, un pantaló gris, un colpat gris, i una corbata de llacet de color de costella d'anyell a la brasa. Saludava, somreia, i obria una capsa de cartó, una d'aquestes capses que contenen comprimits de sals per al bany. De la capsa de Frau Eva sortia una figura geomètrica, un quadrilàter regular, fet per quatre cordes rígides d'una consistència tova, freda i escamosa. Frau Eva agafava una d'aquestes cordes, pincant-la amb dues ungles encandolament pintades d'or. Mostrava la figura geomètrica al públic, saltava com una perdiu, tornava a somriure, i aleshores feia un crit gutural, i la figura geomètrica es descomponia i les quatre cordes rígides eren quatre serps vives i naturals, que s'entortolligaven com "spaghettis" pels dits de Frau Eva, uns dits llargs i fins carregats de pedres falsificades.

Frau Eva, era grassa, delicadament ridícula, amb una pell bastant desfeta, molt castigada per les cremes, i el seu maquillatge s'inclinava a l'imitació d'una nina de roba. Així era Frau Eva a l'escenari; quan acabava el seu treball, l'orquestra feia anar els timbals a tot gas, i davant de Frau Eva queia una cortina de color de mermelada de prunes.

La pensió de Frau Eva era al N. E. de la ciutat, a vora d'Ellenriede, un dels parcs més de litografia.

Les seves dues cambres eren plenes d'afectació, de desordre i de misèria. En una d'aquestes cambres tenia la banyera, amb tres dits d'aigua sabonosa i una gran esponja flotant, esponja de goma verda que afectava la forma d'un rap. Al costat de la banyera hi havia un piano de teclat martiritzades, i un parell de cadires amb cotilles de cautxú, i un gran recipient de vidre amb una càndula de color "tango". Es curiós que en mig del desordre i l'exhibició de la higiene particular, Frau Eva tenia un retrat colorit de Benet XV que em penso que aleshores era el Papa vivent.

En la cambra annexa, Frau Eva tenia el llit, els llibres, les cigarretes, les pastilles de menta, i una tauleta de mirall, amb els perfums i els coloretos, tot de marca inferior i de flascó sense gràcia.

Frau Eva em va rebre estirada al llit, embolicada amb el barnús del bany, un barnús molt vell, molt descolorit, en el qual s'endevinaven unes roses sobre tons blau cel.

Frau Eva tenia les cames nues, amb uns pèls forts i lluentos com arestes de civada. A les galtes portava una mena de bigotera de goma que li apretava molt la carn i li donava un to pretensió a la veu.

Fumava uns Batschari pèssims, que deixaven anar una oloretta de càmbora.

Els ulls de Frau Eva, completament líquids, esguardaven, amb una punta de dolor, la peixera seca que tenia a la vora del llit. Dintre d'aquesta peixera, les quatre serps de Frau Eva executaven amb les espines de la gèniva un rotol de carn i ossos.

Jo vaig treure una ploma estilogràfica i un carnet. A les meves preguntes Frau Eva contestava amb una gran insoència, no em volia mirar, cada paraula meua era com una estrebada que li fessin a la boca amb aquelles eines niqüelades de gran precisió que tenen els dentistes. Del cos de Frau Eva venia una olor de farmàcia insuportable. La meua interviniu tenia tots els requisits, la vaig enviar a

un diari de l'Havana, però no sé si s'ha publicat mai. Després d'acabada la meua feina de periodista, Frau Eva em va oferir quatre gotes de te, i un tall de pa negre untat d'una margarina verdosa. Aleshores, una mica més amable, va seguir enraonant encara...

— Jo he arribat a estimar les serps, em digué Frau Eva, no us penseu que siguin per mi allò que podríem anomenar un "modus vivendi". És evident que sense aquestes quatre serps jo no em podria banyar dos cops a la setmana, ni podria ingerir vint-i-cinc pastilles de menta de la casa Sarotti, que us juro que són excel·lents. Però això de l'economia és a part i els meus ofidis, permeteu que de tant en tant les anomeni ofidis i no serps, responen a un procés d'ordre sentimental.

Jo abans de la guerra, era una dona riquíssima; vivia independent, i la meua intel·ligència no us diré que fos superior, però s'apartava molt de la vulgaritat.

La meua posició social em permetia triar els meus amants. Confesso que tenia dels homes una idea poc científica, potser per un excés de preocupació llibresca. Els meus amants eren fins, discrets, amb totes les garanties de salut física i moral. Em costaven una fortuna de marcs i de llàgrimes, com podeu suposar... Però el desengany es feia cada cop més negre, més corrosiu, la meua salut i les meves rendes anaven cada dia de mal en pitjor. No us estranyaré que us digui que vaig avorir l'home en absolut i per la meua set d'amor, la presència masculina era una cosa tan desagradable com un flascó d'amoniac...

Ara us pensareu, senyor periodista, que vaig a revelar-vos algun secret inconfessable, alguna indecència; doncs us equivoqueu de mig a mig.

La meua tendresa es va convertir en una tendresa pura, el meu pobre cor esgarrapat per les cinquanta mil brutalitats de l'home, va cercar en intel·ligències més primàries, més poc manifestes, però jo us juro que més íntegres, aquella temperatura que no m'havia produït cap "privatdozent"; en una paraula, vaig creure que un gos em faria més companyia que un home però us asseguro que em vaig equivocar. Un gos és la cosa que s'assembla més a un home, potser no és tan "baix de sostre", però és més vil. El meu "Pomerània gris" em va defraudar. Potser alguna altra raça més intensa, més treballada, hauria actuat satisfactoriament sobre el meu sistema nerviós. En els catàlegs d'exposicions canines he vist de vegades certs exemplars que tractats em feien modificar l'opinió que tinc dels gossos. Però aquests exemplars són caríssims, i la meua fortuna d'aleshores no em permetia passar dels "Pomerània".

Després dels gossos, vaig tractar els gats, les mangostes, les rates blanques, fins aquells desdentats que al Brasil en diuen "armadillos"; en una fúria d'esnobisme vaig caure en la temptació de les serps; posseïa exemplars magnífics, que em feien un horror i un fàstic positiu, però em calia aguantar el punt. Una rigorosa higiene de la meua voluntat va adaptar-me al tracte dels ofidis.

El contacte del cos de la serp en el coll i en els braços, i fins en les costelles, el vaig tolerar després d'unes proves dolorosíssimes. La carn de la serp em feia l'efecte d'una cinta fluida, d'un líquid greixós, fred, però carregat de vibracions elèctriques. De mica en mica vaig arribar a ser indiferent a aquest contacte repulsiu. No cal dir-vos que era víctima de les picades de les serps, algunes positivament infeccioses, i la meua sang era perfumada de les drogues més violentes per defensar-me del virus de les bèsties. Van ser uns dies que no oblidaré mai, el meu esnobisme àlgid, escandalós es va convertir en una sinceritat calenta de llàgrimes. En el punt més truculent d'aquest esnobisme vaig perdre tot el que em restava de fortuna, a conseqüència d'una canallada del ministre de Finances. Aquesta canallada no val la pena que us l'expliqui...

Amb una petita inflexió muscular, un ser d'aquests em deposita a la medulla un alcohol que vos, periodista innocent, no podreu endevinar mai...

La serp m'ha ensenyat la ciència eròtica; ara jo no tinc fortuna per comprar els meus amants, els homes són un producte esborrat del catàleg dels meus nervis i és possible, però, que actualment jo pugui estimar d'una manera desinteressadament humana; us juro que no he fet la prova, per altra banda; aquesta prova demanaria una absoluta comprensió, una comprensió d'aquesta experiència de la serp.

M'imagino, amic meu, que a vos aquest discurs no us fa cap efecte, però no em negareu que jo amb les meves quatre serps vulgaríssimes he arribat a la producció del meravellós, de l'inframundà o del sobrehumà, com vulgueu; això depèn de la vostra manera de judicar les meves ungles i el meu barnús de bany...

Un any després de la meua conversa amb Frau Eva vaig llegir a la secció judicial d'un periòdic la nova següent: "Frau Eva, l'amant oficial de les serps, com ella sol anomenar-se, ha estat condemnada a vuit anys de presó, per la seva complicitat en l'escandalós afer X". Aquesta nova em va fer pensar que moltes coses d'aquest món tenen un sentit imbecil o potser no tenen cap sentit.

l'interès que jo endevinava en les mirades dels meus amants a l'època de la prosperitat.

Primer, la meua investigació tenia un caràcter purament científic. Era un joc d'intel·ligència; després, us he de confessar que una certa tebió afectiva es barrejava en els meus experiments.

Jo era abocada a una finestra tenebrosa. Aquesta finestra podríem anomenar-la "la intel·ligència de les serps". A vos, periodista banal i petulant, preocupat simplement de la matèria humana, potser no us emocionarà gens res del que jo us estic dient. Però poden estar convençut que té una certa importància. Les meves serps són aptes per produir un número determinat d'idees. No pas totes les serps tenien la mateixa potència intel·lectual; un "piton" de Birmània, per exemple, mandrós, tot de color de verdet, es resistia a qualsevol mena d'esforç mental.

Les espècies diguem més comprensives eren aquestes serps vulgaríssimes, aquestes espècies europees més corrents. La *Coleopeltis esculapii* per exemple, i perdoneu aquest mot si us sembla una pedanteria, ja suposo que vos de tot això no en sabeu res. En canvi, les serps més fines, completament inofensives, com per exemple el *Tropidonotus natrix*, aquesta serp mig aquàtica, tan decorativa, era absolutament idiota, era una tira de greix flexible i prou...

Frau Eva pronunciava el nom tècnic de les serps amb una fruïció pueril. Repetia les paraules sàvies com si etzibés, d'amagat de la família, una història canalla i indecent, jo em sentia perdut davant de les explicacions de la dama singular, era l'afixia la sensació que em dominava, però Frau Eva com si no se'n adonés, va seguir implacable el seu discurs: —Després de veure que entre els meus rèptils i jo hi havia una certa correspondència de pensament, una comprensió embrionària si voleu, el meu cor va sentir una vibració especial que jo no us podria precisar.

Ja us he dit que la meua situació d'aleshores era la misèria negra, i no tenia gens de refer a aventures sentimentals, ni de demanar accorrimet a ningú. Els meus ofidis se'm morien als dits, les espècies més rares i més de preu van ser les primeres de desaparèixer, a la fi em restà "la vulgaritat". Amb aquesta vulgaritat em vaig entendre perfectament. D'un amor epidèrmic desesperadament sensible, en va néixer per part d'elles el sentiment de correspondència. I va començar una educació duríssima, agra, penosa, però a la fi vaig triomfar. Les serps obceien més que les meves paraules, la mecànica dels meus llavis, les insinuacions del meu alè, la polsació dels meus dits. Les serps es materialitzaven, es tornaven un tronc vegetal perfecte, arribaven a la consistència mineral. Vos no podeu comprendre el que representa una victòria així no teneu idea del què és l'agraïment de la persona que assoleix aquest absurd meravellós que jo he assolit.

Us advertixo que la meua "atracció", el meu número, compreneu, no tindria cap estima en una sala d'espectacles vulgar. En els grans music-halls d'Europa el meu nom és desconegut. És tristíssim, però és així, per entendre el meu art ha estat necessari cercar un ambient en descomposició, una sala d'espectacles anormals, un aire de cinisme pur.

El públic que contempla el meu "quadrilàter de les quatre serps" és, si voleu, un públic de clínica, però que potser té una tensió nerviosa més a propòsit per comprendre aquesta relació íntima que hi ha entre la pell de la dona i la pell de la serp.

Creieu-me que tot el meu treball és un treball d'amor. Actualment, aquestes quatre bèsties que a vos us proporcionen una certa repugnància, són les quatre idees cardinals de la meua ambició.

Amb una petita inflexió muscular, un ser d'aquests em deposita a la medulla un alcohol que vos, periodista innocent, no podreu endevinar mai...

La serp m'ha ensenyat la ciència eròtica; ara jo no tinc fortuna per comprar els meus amants, els homes són un producte esborrat del catàleg dels meus nervis i és possible, però, que actualment jo pugui estimar d'una manera desinteressadament humana; us juro que no he fet la prova, per altra banda; aquesta prova demanaria una absoluta comprensió, una comprensió d'aquesta experiència de la serp.

M'imagino, amic meu, que a vos aquest discurs no us fa cap efecte, però no em negareu que jo amb les meves quatre serps vulgaríssimes he arribat a la producció del meravellós, de l'inframundà o del sobrehumà, com vulgueu; això depèn de la vostra manera de judicar les meves ungles i el meu barnús de bany...

Un any després de la meua conversa amb Frau Eva vaig llegir a la secció judicial d'un periòdic la nova següent: "Frau Eva, l'amant oficial de les serps, com ella sol anomenar-se, ha estat condemnada a vuit anys de presó, per la seva complicitat en l'escandalós afer X". Aquesta nova em va fer pensar que moltes coses d'aquest món tenen un sentit imbecil o potser no tenen cap sentit.

RESPECTE AL LECTOR

A casa nostra, el mercat de llibres no és tan esplendorós com el coïsmisme ens vol fer creure. Si es poguessin revelar els secrets — moltes vegades ben mal guardats — de l'edició catalana, el bon lector mitjà s'esveraria de veure com és reduït el tiratge d'autors de molta anomenada local, com són d'il·lustris els guanyys que la fantasia atribueix als editors, com és més fàcil que l'edició faci perdre diners que no pas que en faci guanyar... Sense necessitat d'estar ficat en interioritats editorials, hi ha un símptoma infallible: el naixement continu de noves editorials, acompanyat de la mort contínua d'altres que no han pas pogut arribar a comptar la vida per anys, ni els volums publicats per mitges dotzenes.

Un editor anglès dels més importants, Stanley Unwin, diu que editant hom es guanya la vida d'una manera bastant decent, en el ben entès de posseir aptituds i dominar la tècnica; però els que vulguin guanyar diners, més val que es decantin a qualsevol altre negoci. La selecció natural opera condemnant a la desaparició els aficionats somiatruites. És dolorós per a ells, i també ho és per a tothom, ja que les temptatives avortades comporten sempre diners i energies que es podrien haver esmerçat més profitosament. Al capdavant és el públic el que, cansat d'ésser ensarronat, i una mica simplista, acaba desconfiant adhuc de les empreses que mereixen confiança.

I amb això sí que no s'hi pot jugar: d'uns quants anys ençà, el llibre català ha guanyat zones de lectors que abans li eren impermeables; però donar-los gat per llebre tan repetidament que sembla un pla sistemàtic, farà que acabin per no llegir sinó les notícies dels diaris. I aleshores caldrà tornar a acostumar la gent a llegir.

TRADUCCIONS AL CATALÀ

La producció de llibres d'un país qualsevulla es compon no solament d'obres originals, sinó també de traduccions. Hi ha literatures en les quals les traduccions arriben a adquirir una proporció elevadíssima. Això s'explica per moltes causes: penúria de la producció autòctona; gust de l'evasió de l'ambient habitual; veritable interès o necessitat de fer conèixer un autor estranger valuós; algun traductor que s'aficiona a un autor o a una obra i la tradueix per gust (després ja mirarà de treure'n algun profit material); o se'n proposa la traducció com a exercici; etc., etc.

El que fóra de destijar és, naturalment, que, per damunt modes, embalsaments personals, raons d'actualitat o d'altres, l'aportació d'obres d'una llengua forastera a la pròpia obedi a un criteri selectiu rigorós, no traduint sense cap pla, sinó procurant la incorporació sistemàtica i triada de les obres cabdals estrangeres. Citem a dir que aquest ideal és impossible de dur a la pràctica, en les seves línies absolutes. Per a una empresa així, caldria un mecenatge.

Segons un humorista, un clàssic és un autor que sempre ens hem proposat de llegir. Efectivament, el volta la consideració més extremada i extensa, entre els moltíssims que no l'han llegit i tot; però editar autors famosos, immortals gràcies al fet d'ésser citats en tots els manuals d'història de la literatura, no és necessàriament un negoci. És molt lloable que hi hagi un mecenatge — si és ben menat, és clar — que doti a la literatura catalana d'allò que tenen totes les literatures normals. Però voler que qualsevol capítol personal trobi un petit mecenat en el ja prou escarot lector català, és un altre procediment d'escamar-jo.

En tot país com cal poden subsistir empreses dedicades a un mateix sector d'activitats, perquè hi ha prou públic, prou zones diverses de públic, per assegurar la vida a múltiples revistes, a editorials que si fa no fa segueixen camins paral·lels. Però açí, on gairebé sempre són els mateixos els encarregats de comprar tot o la major part del que es publica en català, cal anar amb compte pel que fa a donar-los dues i tres vegades el mateix plat presentat amb lleus variants d'amanit.

En vista dels guanyys aconseguits esperem arribar a aquest estat; és qüestió de temps. Però també ho és de tàctica; cal no tornar enrera.

RESSENYES D'ALMANAC

Sempre que veiem, damunt una publicació estrangera, algun article, o una simple nota, sobre la literatura i l'art nostres, no ens podem estar de llegir-la. Ho fem amb un prejudici, del qual segurament no s'escapa cap lector català: a veure quines coses més pintoresques deu dir aquest senyor. És clar, com que veiem les coses de prop i fins i tot de vegades vivim al mig de la qüestió, ens creiem més ben informats que l'autor estranger del que anem a llegir.

Agafeu *L'Ami du Lettré* d'enguany; a la pàgina 317 llegireu, entre altres coses pintoresques: «Potser perquè Wagner hauria situat a Montserrat el Sant Graal (?) o bé per una herència visigòtica (elements tots que contraposen les tendències llewantines d'un país mediterrani), els catalans tenen un sentit místic — d'un romanticisme del qual avui proven de desfer-se llurs poetes — de la vida camperola que constitueix el fons de llur temperament».

L'autor és Adolphe Falgairolle, molt conegut perquè escriu gairebé pertot.

Ja diu alguna cosa justa — que no podem reproduir — en la seva nota sobre l'activitat literària de l'any passat. El que deixa bon xic parat és la tria de noms i d'obres. El francès que s'hi informi com a única font, seguirà essent un senyor al qual li agrada de menjar bé i ho ignora tot de la resta del món.

Ettore de Zuani és més discret, a l'*Almanacco letterario*. Naturalment que la limitació d'espai l'obliga — com també al francès — a deixar moltes coses per dir. Per això sorprèn un xic que en una nota d'unes cinquanta ratlles en dediqui cinc a l'*Elogi de Catalunya* i a *Barcelona, cor de Catalunya*. Val a dir que no es compromet gens, de tal manera en parla.

Els que queden compromesos són Tomàs Garcés, Joan Estelrich i Carles Soldevila amb els retrats que en publica. Estan col·locats en aquest ordre en el llibre i la semblança també segueix el mateix ordre de menys a més.

JUST CABOT

Pel forat del pany

Tots ens coneixem

Lluís G. Pla ha publicat a *Catalunya Social* un article denunciant la suposada immoralitat del poema «El comte Arnau» de Josep Maria de Sagarra.

Com a Pla — no confondre'l amb l'altre Pla, En Josep Pla, el Bo — creu que té mèrits literaris suficients per a intervenir en un plet literari. D'això a la seva escola en diuen vanitat.

Com a Lluís Gonzaga, Pla creu també que té dret a parlar en nom de la moral. Això ja passa de vanitat: això ja és afectació de virtut. A la seva escola li diuen: Qui es cregui net de pecat, que tiri la primera pedra.

Lluís G. Pla és un senyor molt conegut cap a la banda de Girona.

Els criptogrames de López-Picó

A la terrassa del Colón, a l'hora de l'apèritiu. Al volt d'una taula, una, dues, tres, quatre persones. Sobre la taula, dos «pernods», un «cold-tail», un «picon» i el darrer llibre de López-Picó: *Carnet de ruta. Salutacions d'arribada* (o sigui un llibre de dos rovells).

Un dels reunits l'està fullejant. S'atura en una de les pàgines i, en veu alta, llegeix aquesta poesia:

A L'OMBRA DE L'OLIVERA

Reposarà la llum en el gris cendra
amb què mitigues el desig ardent.
Fes-me trobar l'argent del pensament.
Arbre discret; ajuda'm a comprendre.

Acabada la lectura, l'improvisat rapsoda hi fa el següent comentari:

— Ja està ben atrapat aquest López-Picó. Mira que demanar a una olivera que l'ajudi a comprendre!

Lluís Muntanya, que és un dels reunits, replica:

— Més atrapat estan els que ho demanen a En López-Picó...

El més gran assortit
de LLIBRES FRANCESOS
anglèsos, italians i espanyols
LLIBRERIA FRANCESA
Rambla del Centre, 8 i 10

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CALETALES 9 i 11.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309.
PORTAL DEL ÀNGEL, 18
BARCELONA

BRASSALETES FANTASIA
BROCHES NOVELAT
J. ROCA
— JOIER —
RAMBLA DEL CENTRE 33
PASSATGE BACARDI 2

Banyeres Cardona. Vergara, 1